प्रकरण - 2

हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारखान्याची ऐतहासिक पार्श्वभूमी व नागनाथ नायकवडी यांची भूमिका

2·1 ऐतिहासिक पार्श्वभूमी - "हुतात्मा चळवळ"

2·2 कारखान्याचे संस्थापक - नागनाथ नायकवडी

2·3 हुतात्मा कारखान्याची निर्मिती

प्रकरण - 2

हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारखान्याची ऐतिहासिक पार्श्वभूमि व नागनाथ नायकवडी यांची भूमिका

2·1 ऐतिहासिक पार्श्वभूमी - "हुतात्मा चळवळ"

वाळवे, जि· सांगली येथील हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारखाना अनेक विक्रमामुळे सध्या भारतभर गाजतो आहे· हा कारखाना हुतात्मा चळवळीच्या विकासातील एक महत्वाचा टप्पा आहे· त्यामुळे हुतात्म्याची कार्यपध्दती, निर्णयपध्दती, कार्यशैली समजावून घेण्यासाठी हुतात्मा चळवळीचा इतिहास थोडासा पहावा लागतो· यामुळे या चळवळीची भविष्यकालीन उत्तुंग झेप कोणत्या स्वरूपाची असू शकेल हेही लक्षात येईल·

"हुतात्मा चळवळ" हा शब्दप्रयोग, त्याचा आशय, या चळवळीची कार्यप्रणाली हे सारे खरेतर अजूनही प्रयोगावस्थेत आहे· 50 वर्षाचा अनुभव व 42 वर्षाच्या अनेकांच्या कष्टातून गाठीशी बांधलेली स्वानुभवाची शिदोरी या चळवळीच्या गाठीशी असली तरी हुतात्मा चळवळ पध्दती हा एक निर्णायक सिध्दांत आहे असे याचे कार्यकर्ते मानत नाहीत· 1942 च्या चलेजाव आंदोलनात सहभागी झालेल्या कृष्णाकाठच्या व शिराळा पेटयातील डोंगरद-यातील कष्टकरी शेतक-यांच्या अर्धशिक्षीत ध्येयवादी मुलांनी उडी घेतली व तत्कालीन कार्यपध्दतीप्रमाणे परिसराच्या भौगोलिक रचनेच्या आधारावर साम्राज्यशाही सरकार व त्यांचे पाठीराखे यांच्यावर चित्त्याप्रमाणे तुटून पडणारे एक "आघात पथक" उभे केले· क्रांतिसिंह नाना पाटलांच्या प्रभाव परिवारातील सारी मित्रदले वाळवा गटाला क्रांतिवीर नागनाथ नायकवडी पथक या नावाने ओळखू लागली· वाळवा आणि ऐन संघर्षाच्या काळात ऐतवडे, (कर्मवीर भाऊराव पाटील यांचे गांव) ढगेवाडी, शेखरवाडी, थावडयाचे जंगल, मणदूरचे रणमैदान, जक्राईवाडी हा सारा दुर्गम परिसर या चळवळीचा तळ ठरला· शत्रूपक्षाचा, गुंड-पुंड, ब्रिटीश धार्जिणे शेटजी-भटजी, त्यांचे खबरे, हेर यांचा या चळवळीने चांगलाच समाचार घेतला· त्याबरोबरच त्यापैकी अनेकांना यमसदनास पाठविले· पण हे घडत असतानाच बाबूराव कोकाटे, प्रताप पाटील, नानक सिंग आणि किसन अहिर ही चार तरूण नररत्ने चळवळीला गमवावी लागली· या हुतात्म्यांच्या पुण्याई, त्याग, समर्पण व प्रेरणा यातून हुतात्मा चळवळ आकार घेत गेली·

25 फेब्रुवारी 1946, मंगळवार मावळतीचा क्षण, ब्रिटीशांच्या पोलिसांशी समोरासमोर रणझुंज देत असताना किसन अहिर आणि नानकसिंग धारातीर्थी पडले· त्यांच्या चितेसमोर उरलेल्या

सहका-यांनी मनोमन शपथ खाल्ली - हुतात्म्यांची मनिषा पूर्ण करायची । त्यांच्या त्यागाचे होमकुंड कष्टक-यांचे "खरेखुरे" स्वराज्य येईपर्यंत तेवत ठेवायचे. आज व्यक्तिगत अर्थाने आपण संपलेलो आहोत इथून पुढचे आयुष्य "हुतात्मा ज्योत" अधिक प्रज्वलित करण्यासाठी खर्ची घालायचे तिथून पुढे खरी हुतात्मा चळवळ सुरु झाली. आज ती वाढत आहे. संघर्षाच्या आणि विकासाच्या पातळीवर अधिक आश्वासक पध्दतीने जनमनात रुजते आहे. या चळवळीच्या इतिहासातही अग्निपरिक्षेचे, अरिष्टाचे, आकलनातील कुंठीत अवस्थेचे, विश्वासघाताचे, फसवणुकीचे, काजळी धरणारे क्षण काही कमी आलेले नाहीत. फार मोठे चढउतार चळवळीने पाहिले आहेत. पण हुतात्म्यांच्या पुण्याईने व कष्टकरी जनतेच्या एकदिलाच्या साथीने हुतात्मा चळवळ वाढते आहे.

सुरुवातीपासूनच हुतात्मा चळवळ बांधणीच्या अर्थाने लवचिक आहे. विनम्र प्रयोगवादी आहे. नवनवे, पुरोगामी, विज्ञाननिष्ठ तत्वज्ञान व कार्यपध्दती तिला आत्मसात करावयाची आहे. आर्थिक आणि सामाजीक समतेच्या व्यापक लढयाला गती, दिशा आणि यश प्राप्त करुन देणे हे या चळवळीचे ध्येय आहे. "प्रबोधन, रचना आणि संघर्ष" हे कार्यसूत्र असून ही चळवळ क्रांतिवीर नागनाथआण्णा नायकवडी यांच्याच निर्णायक नेतृत्वाखाली उभी राहिली आहे.

2.2 कारखान्याचे संस्थापक - नागनाथ नायकवडी

भारतमातेच्या स्वातंत्र्यासाठी सर्वस्वाचे बलिदान करण्यास ज्या काही मोजक्या भारतीय वीरांगणा समरांगणात झगडल्या त्यामध्ये आपल्या मुलासह क्रांतीची मशाल हाती घेऊन अखेरपर्यंत ब्रिटीशांशी प्रतिसरकारच्या उग्र लढयाने झुंज देऊन, स्वातंत्र्यसूर्य हस्तगत करणारी आणि सामाजीक, शैक्षणीक, औद्योगिक व क्रीडाक्षेत्रात तळमळीने कार्य करणारी क्रांतीमाता, स्वातंत्र्यसैनिक सौ लक्ष्मीबाई रामचंद्र नायकवडी ही नागनाथ अण्णांची जन्मदात्री आई होय. अण्णांचा जन्म 1922 चा. घराणे छोटया कष्टकरी शेतक-याचे, खास अभिमानाने सांगावी अशी कोणतीही पूर्वपरंपरा नाही. प्रामाणिकपणे घाम गाळून नीतीने जगणारे कुटूंब. सातवीपर्यंतचे शिक्षण वाळवा आणि आष्टा येथे झाले. अण्णांना पुढे काय करायचे म्हणून त्यांच्या आईवडीलामध्ये वाद सुरु झाला. वडील म्हणत की, पोराला तालमीत घालून चांगला पैलवान करायचा तर आई म्हणत असे की, पोराला खूप खूप शिकवायचे आणि शहाणे करायचे. वयाच्या 18 व्या वर्षानंतर इंग्रजी मॅट्रीकनंतरच्या पुढील शिक्षणास अण्णांनी रामराम ठोकला आणि संघटनात्मक कामास सुरुवात केली. सेवादलातही त्यांनी भाग घेतला. सातारा जिल्हयामध्ये पत्रीसरकारच्या चळवळीचे वादळ घोंघावू लागले आणि अण्णांच्यासह सर्वस्वाचे बलिदान करण्यासाठी आईने

चळवळीत उडी घेतली. ब्रिटीशांच्या काळात भूमिगतांच्या चळवळीतील एक अग्रगण्य सेनानी म्हणून नागनाथअण्णांचा लौकिक सर्वश्रुत आहे. या त्यांच्या सेनानी भूमिकेची बीजे त्यांच्या आईच्या व्यक्तिमत्वात रुजलेली दिसतात. आपल्या मुलाकडून सर्वापेक्षा अधिक चांगले आणि भरीव काम व्हावे असा एकच ध्यास त्यांनी घेतला होता. अण्णांच्या सर्व कार्यामागे प्रेरणा आणि स्फूर्ती होती त्यांच्या आईची. त्यांच्या प्रत्येक कार्यात त्यांची आई आघाडीवर असायची आणि तिच्याच आशीर्वादाने आणि प्रेरणेने अनेक शैक्षणीक, सामाजिक व औद्योगिक कार्ये उभी राहिली.

"प्रबोधन, रचना आणि संघर्ष" हे अण्णांच्या कामाचे विचारसूत्र आहे. धवल नैतिक चारित्र्य मूलगामी तलस्पर्शी विचारपध्दती, जहाल क्रांतीकारी, धगधगती व्यवहारी जनसंघटना आणि स्वच्छ आर्थिक व्यवहार यामुळे नागनाथअण्णा नायकवडी हे प्रसिध्दी पराङ्मुख भूमीगत कार्यकर्ते असूनही पश्चिम महाराष्ट्रातील कष्टकरी, धर्मनिरपेक्षतावादी, पुरोगामी, विज्ञाननिष्ठ स्त्री-पुरुषांच्या हृदयसिंहासनावर अण्णा आरुढ झाले आहेत.

श्री. नागनाथअण्णांनी वयाच्या 18 व्या वर्षापासून आपल्या आयुष्याचा एक एक क्षण भारत देशाच्या स्वातंत्र्यासाठी आणि जनतेच्या हितासाठी खर्च केला आहे आणि अजूनही तेच सुरु आहे. त्यांनी शांतपणे कधी झोप घेतली नाही की विश्रांती घेतली नाही. अगदी उत्तम तांदळात एखादातरी खडा सापडेल परंतु अण्णांच्या संपूर्ण जीवनकोशात स्वार्थ, भय, अस्पृश्यता, जातिभेद, संकुचीत दृष्टी याबाबी शोधूनही सापडणार नाहीत. अशा स्वच्छ चरित्र्याच्या निर्भय व निस्वार्थी क्रांतीकारक नागनाथ अण्णांना अगदी सुरुवातीपासून किसान, शेतमजूर, कष्टकरी, दलित, आदिवासी आणि धरणग्रस्त बंधुभगिनींनी नेहमीच साथ दिलेली आहे. या जनशक्तीच्या प्रचंड बळावर त्यांनी हातात बंदुका घेऊन भारतभूमीला परतंत्र्याच्या साखळदंडातून मुक्त केले. जनहितासाठी अनेक क्रांतीकारक व वादळी अशा चळवळी उभ्या करून असंख्य कामे केली.

1942 च्या (पत्रीसरकारच्या) प्रतिसरकारच्या चळवळीतील ते एक प्रमुख आणि झुंजार नेते आहेत. आपल्याला खुर्ची मिळावी म्हणून ही चळवळ संघटित करायला ते उतरले नव्हते. मिळालेले स्वातंत्र्य राबणाऱ्या स्त्रीपुरुषांचे खरे स्वातंत्र्य नाही म्हणून त्यांनी पुन्हा राबणाऱ्या जनतेच्या चळचळीत राहणे पसंत केले. संयुक्त महाराष्ट्राच्या चळवळीपासून आजपर्यंत त्यांनी महाराष्ट्रातील अनेक महत्वाच्या चळवळीमध्ये हिरीरीने काम केले. या चळवळीतील सहभागाचा भाग म्हणून त्यांनी

हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारखाना लि, §वाळवे§ ची स्थापना केली.

अण्णांनी केलेल्या कार्याचा थोडक्यात आढावा पुढीलप्रमाणे घेता येईल -

क्रांतीसिंह नाना पाटील यांच्या प्रेरणादायी चळवळीत सहभागी होऊन त्यासाठी लागणा-या हत्या-यांची त्यांनी स्वतः गोव्याहून आयात केली.

नानकसिंग व मनसासिंग या दोन सुभाषबाबूंच्या पंजाबी साथीदारांना पंजाब, दिल्लीमधून त्यांनी आणून सुभाषबाबूंच्या कार्याला हातभार लावला.

प्रतिसरकारची उभारणी करून गावगुंड व गुन्हेगार यांच्याशी अनेकदा सशस्त्र लढे दिले, काहींना नमविले आणि काहींना नष्ट केले. गावोगावी शस्त्रधारी सहका-यांच्या सहकार्याने त्यांनी न्यायदान करून गोरगरिबांना, दुर्बलांना न्याय दिला, आधार दिला.

25 फेब्रुवारी 1946 या दिवशी ब्रिटीशांशी नागनाथअण्णांच्या समवेत सशस्त्र झुंज देताना क्रांतीवीर किसन अहिर व नानकसिंग हे हुतात्मे झाले. या हुतात्म्यांची मनिषा पूर्ण करण्याच्या प्रेरणेतून हुतात्मा चळवळ सुरु झाली व ही चळवळ नागनाथअण्णांच्या नेतृत्वाखालीच वाटचाल करीत आहे.

स्वातंत्र्यासाठी सुरु असलेल्या चळवळीला आर्थिक बळ देण्यासाठी पे ट्रेनमधील रक्कम त्यांनी सहका-यांच्या मदतीने लुटली.

इंग्रजी सत्तेला उखडून काढण्यासाठी त्यांनी सहका-यांच्या सहकार्याने स्वतः हातात बंदूक घेऊन धुळयाचा साडेपाच लाखाचा खजिना लुटला. त्यावेळी पोलिसांच्या गोळीने अण्णांच्या खांद्यावर केलेला कठोर आघात त्या प्रसंगाची आजही आठवण करून देतो.

सन 1944 साली विश्वासघातातुळे अण्णांना अटक झाली परंतु अगदी 44 व्या दिवशी सातारा जेलच्या तटावरून ते उडी मारून निसटले आणि भूमीगत राहून त्यांनी इंग्रजांना सतावले.

स्वातंत्र्यपूर्व काळातील अण्णांच्या सहका-यांचे विविध पक्षात विभाजन झाल्याने त्यांनी स्वतंत्र गट म्हणून कार्यास सुरुवात केली. तेलंगण लढा व निझामविरोधी लढयातही अण्णा सहभागी झाले होते.

भारत सरकारचे पकड वॉरंट असल्याने भूमिगत होते. भूमिगत असतानाच हुतात्म्यांच्या बलिदानातून प्रेरणा घेऊन, त्यांचे अमर शैक्षणीक स्मारक उभे रहावे म्हणून त्यांनी हुतात्मा किसन अहिर विद्यालय आणि हुतात्मा नानकसिंग वसतिगृह या संस्थांची स्थापना केली. त्यानंतर जिजामाता विद्यालय व सावित्रीबाई फुले वसतीगृह स्थापन केले. त्यांच्या या कार्यात त्यांच्याबरोबर त्यांची आईही सतत आघाडीवर राहिली. विद्यालयाच्या स्थापनेपासून विद्यार्थी, शिक्षक, क्रीडा व आरोग्य या बाबीकडे त्यांच्या आईने सातत्याने चौफेर लक्ष पुरविले. ग्रामीण भागातील गरीब व उपेक्षित मुलांच्या बरोबरच डांग व फासेपारध्यांच्या मुलांच्या शिक्षणाचीही सोय याठिकाणी करण्यात आली.

वाळव्याच्या शेतक-यांच्या हितासाठी किसान लिफट् इरिगेशन सुरु केले. व्यायामशाळा बांधून घेतली.

सन 1957 ते 1962 या काळात अण्णा महाराष्ट्र राज्यातील एक आमदार होते.

संयुक्त महाराष्ट्र समिती, गोवामुक्ती संग्राम यांतही अण्णा सहभागी होते.

भूमिहीन शेतमजुरांच्या हितासाठी त्यांनी अनेक चळवळी उभारल्या.

इस्लामपूर - वाळवा या डांबरी रस्त्याच्या मागणीसाठी त्यांनी साराबंदीची उग्र चळवळ उभारुन त्या चळवळीच्या रेटयावर तो रस्ता करवून घेतला.

क्रांतिसिंह नाना पाटील यांच्या आजारपणात त्यांना अखेरपर्यंत अण्णांनी साथसंगत दिली. क्रांतिसिंहाच्या मरणोत्तर त्यांच्या स्मारकाच्या योजनांही त्यांनी तयार केल्या.

नागठाणा पाटबंधारा अण्णांनी झगडून मंजूर करवून पूर्ण करवून घेतला आणि त्या परिसरातील कष्टक-यांचे, शेतक-यांचे जीवन उजळून टाकले.

ऐतवडे येथे कष्टकरी शेतकरी व शेतमजूर यांची त्यांनी भव्य परिषद आयोजित केली आणि संघटनात्मक कामाची निश्चित दिशा त्यांना दिली.

शासनयंत्रणेवर अवलंबून न राहता दुष्काळात स्वतंत्रपणे बेनापूरकुची (ता. कवठेमहंकाळ) येथे दुष्काळी जनावरांची शिबीरे (Camps) आयोजित केली आणि मुक्या जनावरांचे जीव वाचविले.

काळम्मावाडी, वारणा, कोयना येथील धरणग्रस्तांसाठी त्यांनी अनेक लढे उभारले.

वाळवा आणि निफाड (जि. नासिक) येथे महाराष्ट्रातील सर्व साखर कामगारांच्या डोळे दिपविणा-या परिषदा त्यांनी घेतल्या आणि कामगारांना न्याय्य हक्कांची जाणीव करून दिली.

"अमर हुतात्मा" या साप्ताहिकाचे निफाड येथील साखर कामगारांच्या परिषदेत उद्घाटन करून त्याची सुरुवात केली आणि त्याद्वारे जनजागृतीची वादळे उठविली.

सन 1984 ते 1989 या मुदतीत अण्णा महाराष्ट्राचे दुस-यांदा आमदार झाले.

1988 मध्ये त्यांनी रशियाचा दौराही केला.

अण्णांनी अशाप्रकारे अनेक शैक्षणिक, सामाजिक कार्ये पार पाडली.

अशारितीने अण्णांनी अनेक संस्थांना जन्म दिली परंतू ते कोणत्याही संस्थेत कसलेही पदाधिकारी नाहीत कि साधे सभासदही नाहीत. हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारखान्यातून ज्या क्षणाला साखर बाहेर पडली त्या क्षणाला तो कारखाना शेतक-यांच्या हवाली करून अण्णा कारखान्याच्या बाहेर पडले. त्यानंतर आजतागायत त्यांनी कारखान्यात पाऊल टाकले नाही. या कारखान्याचे संस्थापक असूनही कसल्याही स्वार्थाची अपेक्षा न करणारा महामानव आजतरी महाराष्ट्रात नव्हे तर भारतातदेखील सापडणार नाही. साखर कारखाना सुरु होईपर्यंत त्या परिसरात वावरणा-या अण्णांनी कारखाना सुरु झाल्याबरोबर तेथे पाऊल टाकणेही व्यर्ज केले. भारतात सर्वात अधिक दर ऊसाच्या प्रत्येक टनाला दिला. कायद्याप्रमाणे कामगारांना वेतन मिळाले पाहिजे हे सूत्र कटाक्षाने पाळले. कारखान्यातून निढळाच्या घामाने तयार झालेला पैसा काटकसरीन वापरला गेला पाहिजे यावर भर दिला. महाराष्ट्रातल्या पुनर्वसनाच्या चळवळीला, पुरोगामी विचारांच्या प्रचाराला बळ दिले. ऊसतोडणी कामगारांना न्याय मिळवून देण्याच्या प्रयत्नात सक्रीय सहभाग दिला व "अमर हुतात्मा" साप्ताहिक सुरु करून विचारमंथन आणि पुरोगामी विचाराच्या प्रसाराला गती देण्याच अभिवचन दिल. सार्वजनिक निकोप जीवन साम्यवादी विचारांच्या आधाराने कसे जगता येते हे दाखवून दिले.

स्वातंत्र्यसैनिकांना मिळणा-या शासनाच्या पेन्शनलाही त्यांनी झिडकारून टाकले आणि क्रांतीवीराचा स्वाभिमान जिवंत ठेवला.

अण्णांनी अनेकांना नोक-या मिळवून दिल्या, जामीनदारांच्या घशातून गरिबांच्या जमिनी काढून घेऊन गरिबांना परत दिल्या, अनेकांना सुखी केले, परंतू स्वतःकडे मात्र कधी एक रुपयादेखील

बाळगला नाही की स्वतःच्या सुखाचा विचार केला नाही. मिष्टान्न, किंमती वस्त्रे आणि वस्तू यांचा थोडाही लोभ न धरता अण्णा आजही सामान्य व्यक्तीसारखे नव्हे महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्यासारखे जीवन जगत आहेत. स्वतःच्या प्रपंच, पत्नी व मुलेबाळे यांचे हित आणि सुख त्यांनी कधीही पाहिले नाही. संत गाडगेमहाराज आणि कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्याप्रमाणे सर्वधर्माच्या बांधवांना, मुलांना, अण्णा स्वतःची म्हणूनच मानतात.

भूमिहीन शेतमजूर, कष्टकरी, शेतकरी, धरणग्रस्त, दलित, आदिवासी स्त्रियांच्या चळवळी, अंधश्रध्दा निर्मूलन, स्त्रीमुक्ती, पर्यायी शेती विकास पाण्याचे नियोजन, फेरवाटप, शेतीसुधारणा, शिक्षण, सहकार, साखर कामगार, बलुतेदार संघटना, तोडणी मजूर संघटना, एस.टी. कामगार, रिक्शा टॅक्सी युनियन, शेती महामंडळ कामगार, कापड कामगार, टेल्को कामगार, साखर कारखान्याचे सभासद शेतकरी, पूरग्रस्त, भूकंपग्रस्त अशा विविध जनथरात अण्णांचे विविध पातळ्यांवर संबंध आहेत. चौफेर भ्रमंती, घणाघाती वक्तृत्व, वादळी व्यक्तिमत्व आणि कष्टक-यांबद्दल तळमळ, पोटतिडीक यामुळे क्रांतीविर नागनाथ नायकवडी ही आता एक व्यक्ती किंवा संस्था राहिली नसून ती उग्र पण मंगलजन चळवळ बनली आहे. "हुतात्मा चळवळ" या नावाने कष्टकरी समाज आता वेगाने या चळवळीत सहभागी होऊ लागला आहे. "उदबत्तीने कोप-यात शांतपणे जळत रहावे, सुगंध शोधत रसिकाने जवळ यावे", या न्यायाने एक उदबत्ती गेली 50 वर्षे वाळवा-शिराळा या क्रांतीकारी कोप-यात जळत आहे. तिचा सुगंध आता सर्वत्र पोहोचू लागला आहे. कष्टकरी जनता व्यापक हलचाल स्वयंस्फूर्तीने करते आहे. निस्वार्थी युवक त्यामध्ये सहभागी होत आहेत. या सर्वांच्या प्रयत्नाने सामाजिक, आर्थिक समतेचा ध्वज आणखी थोडा उंच आकाशात फडकण्यास मदत होणार आहे.

2.3 हुतात्मा कारखान्याची निर्मिती

"हुतात्मा किसन अहिर" यांच्या स्मरणार्थ उभे केलेले औद्योगिक स्मारक म्हणजेच "हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारख्याना" होय. हुतात्मा कारखान्याच्या निर्मितीचा इतिहास पाहताना या कारखान्याचे संस्थापक नागनाथअण्णा नायकवडी यांचाही विचार करावा लागतो. हा कारखाना पूर्ण करण्यामागे प्रेरणा होती आईची.. अलिकडील दहा वर्षात आईनी एक औद्योगिक स्वप्न पाहिले आणि हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारखान्याच्या रूपाने ते प्रत्यक्षात साकार करीपर्यंत त्या कार्याचा अखेड ध्यास घेतला. क्रांतीसिंह नाना पाटलांनी त्यावेळी या कार्यास आशीर्वाद दिले होते..

हा कारखाना काढण्याचे उद्देश - हा कारखाना स्थापन करण्यामागे काही उद्देश होते -

1) कारखान्याच्या कार्यक्षेत्रात 15 गावे येतात या गावांचा औद्योगिक, सामाजीक व सर्वांगीण विकास घडवून आण्याच्या उद्देशाने या कारखान्याची उभारणी केलेली आहे. वाळवा ते इस्लामपूर हा रस्ता डांबरी व्हावा या मागणीसाठी वाळव्यातील व आसपासच्या लोकांनी सारावंदीची उग्र चळवळ सुरू केली यावेळी ही सा-याची रक्कम राजारामबापू सहकारी साखर कारखाना, साखराळे या कारखान्याने सभासदांना विचारात न घेता ऊसाच्या बिलातून कपात करून घेतली व सरकारकडे भरणा केली. यावेळी या भागातील शेतक-यांच्या मनात "आपल्या भागाच्या विकासासाठी आपला स्वतःचा साखर कारखाना असावा" ही भावना निर्माण झाली व त्यांनी राजारामबापू पाटील सहकारी साखर कारखाना, साखराळे या कारखान्याचे सभासदत्वाचे राजीनामे कारखान्याकडे पाठविले व कारखाना निर्मितीसाठी प्रयत्न सुरू केले. 2) शेतीचा विकास घडवून आणणे. 3) शिक्षणसंस्थांच्या अडचणी (आर्थिक) सोडविणे.

वरील प्रमुख उद्देश हा कारखाना स्थापन करण्यामागे होते.

अमर हुतात्म्यांच्या पुण्याईने व पंधरा गावांच्या जागृत शेतक-यांच्या अखंड परिश्रमातून आणि क्रांतिवीर नागनाथअण्णांच्या अचूक मार्गदर्शनाने हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारखान्याची उभारणी 11 महिन्यात पूर्ण झाली. या सर्वामागे प्रेरणा होती आईचीच. हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारखाना जरी अवघ्या 11 महिन्यात उभा राहिला तरी त्याच्या मान्यतेसाठी सतत कितीतरी वर्षे झगडावे लागले. कारखान्याच्या 11 महिन्यांच्या उभारणीच्या काळात उघडया माळावर दगडधोंडयाच्या मातीवर घोंगडी टाकून अण्णा बसून राहिले आणि कामगारांना प्रेरणा दिली. यावेळी अविश्रांत कष्टामुळे सतत उभे राहिल्याने त्यांचे पाय सुजून राहिले होते, परंतू त्याचीही तमा त्यांनी बाळगली नाही.

हुतात्मा किसन अहिर साखर कारखाना सुरु होणार होता. राजारामबापू पाटलांचा शिवेशेजारचा कारखा "ना हरकत" दाखल द्यायला तयार नव्हता, सांगून झाले, भेटून झाले, पण जमेना, आई एक दिवस हातात कागदाचे भेंडोळे घेऊन साखराळ्याच्या माळावर गेल्या आणि राजारामबापूंची गाडी अडवली. " या कागदावर सही कर" अशी आज्ञा केली आणि पाटलांना ते मान्य करणे भाग पडले. तुझं-माझं करून वैर मांडायला ही काय राजेशाही आहे ? आता लोकशाहीत सर्वांना आपला विकास साधण्याचा अधिकार आहे त्यांच्या या विकासाच्या कामात आड येता कामा नये. हे स्पष्ट आणि स्वच्छ जनहिताचे राजकारण करायला भाग पाडणारी ही माता लोकशाहीची एक मूक प्रवक्ता होती. अशाप्रकारे आईनी राजारामबापूंच्याकडून सही घेऊन कारखान्याच्या मार्गातील अडचणी दूर केल्या.

A 11730

ना· वसंतदादा पाटील हे मुख्यमंत्री असताना किसन अहिर सहकारी साखर कारखाना सुरु झाला· वाळव्याला लिफट इरिगेशन योजना पूर्ण झाली· शेतक-यांनी कर्ज घेऊन यात उडी घेतली· शेतात कांड पुरले आणि अण्णा कारखाना उभारणीच्या कामात दंग झाले· विरोधी पक्षात, श्रमिकांच्या राजकारणात पक्षातीत राहून काम करणारा आपला मुलगा साखर कारखाना सुरु करणार, त्या मार्गात किती अडचणी येतील याची पुरती जाणीव या मातेला होती· सतत घारीसारखी सावध नजर ठेऊन त्या मदत करीत होत्या· महाराष्ट्राच्या मुख्यमंत्र्यांना ह्या मातेचे शहाणपण ठाऊक होते· अण्णांचे धाडसी आयुष्य दादांच्या सत्ताधारी धाडसी आयुष्याच्या साक्षीने वाट चालत होते· उद्दिष्ट सामान्य माणसाच्या उन्नतीचे होते· सर्व कागदपत्र घेऊन गुद्दी पाडण्याच्या दिवशी वाळव्याच्या या साखर कारखान्यासाठी आलेल्या 15-20 लोकांना दादांनी बासुंदीचे जेवण दिले आणि अर्जासह अण्णांनी दिल्लीची वाट धरली· पक्ष कोणताही असो, माणूस सामान्य जनजीवनाच्या उत्थापनासाठी ध्येयवादाने काम करणारा आहे ना, हे पाहण्याची मागच्या राजकारण्यांची रीत, औदार्य आणि लक्ष्मीबाई नायकवडीसारख्या क्रांतीमातेविषयी असणारा अपार आदर, निकोपवृत्तीचे लोकशाहीचे स्वप्न असे आरोग्यदायी प्रसन्न दर्शन माळावर मळे फुलविणाऱ्या या कर्त्या माणसाने घडविले, त्याला मायेचे शिंपण लोकमातेने केले, अन एक ओॲसिस निर्माण झाले आणि ते म्हणजे "हुतात्मा किसन अहिर सहकारी साखर कारखान्याची निर्मिती·"